

Delavec izbija vsak petek s datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 32.—, za pol leta K 16.—, za četrt leta K 8.— Pojemna številka 50 vin naročnina v inozemstvo sorazmerno več. Podljarve na urodovitvo in upravnitve Ljubljana, Šolmbergova ulica št. 6. II. nadst. Telefon št. 725.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati se zaračunavajo, milimeter vrstica in sicer pri enkratni objavi po 85 vinarja, pri trikratni po 80 vinarja, pri šestkratni po 75 vin., pri celoletnih objavah po 70 vin. za vsakokrat. — Za razne izvedbe stane mm vrstica K 1.— Reklam. so poštnine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Koga naj voli strokovno organizirano delavstvo.

Novo ustvarjeni državi Jugoslaviji bo konstituanta dala šele temelji, na katerem ho slonel ves ustroj naše bodoče zakonodaje. To vemo vsi. Nekaj pa je kar vsi strokovno organizirani delavci ne vedo: ne vedo zaradi tega ker ne pomulelo svojih organizacij in to je čisto naravno, da svojih strokovnih organizacij ne morelo vsi poznati, ker so se ureh'tro razvile. Vehementna agitacija za strokovne organizacije ki se je vršila, ni bila dovelj temeljita zaradi tega ker ni bilo mogoče v tem kratkem času izvesti izobraževalne šole za organiziran proletarijat, za to delo je treba leta in leta! Ako se ozremo nazaj v zgodovino strokovnih organizacij, vidimo kako težka pota so bila ki jih je moral zavesti proletarijat prehoditi. Večkrat na se je že zgodilo, da so se pojavili v besedah radikalni elementi, ki so bili od raznih vlad podpirani, da so delo ki so ga organizirani delavci storili podirali in treba je bilo znova graditi. To, in ravno to razdjanje moramo imenovati zločinsko delo tembolj ker so se pojavili taki ljudje vedno v obliki navideznih delavskih prijateljev.

Sodrina Fritsche in Schweitzer sta otvorila dne 26. septembra 1868 prvi delavski kongres v rotovški dvorani v Nürnbergu. To je bila zveza delavskih društev Nemčije. Izjavila sta da te treha ustanovitve internacionalnih strokovnih organizacij po vzorcu angleške »Trade Unions«. Za to vrsto organizacij so se zavzeli Liebknecht, Vahlteich in Grentlich, od tedaj so se pričele strokovne organizacije razvi-

lati snoredno s socialno demokratično stranko.

Od tedaj le korakala strokovna organizacija s socialnodemokratično politično stranko ramo ob rami in skupno sta se obe organizaciji borili za vsak košček social-političnih pravic in izboljšanje delavskih mezd, delovnih pogojev in delavskih pravic v splošnem.

Že od naračda strokovnih organizacij so se pojavljali mošče ki se jim je zdel razvoj delavskih organizacij prenočasen in so zahtevali nekaj nengravnega. Tako francoski Sorel, ki je videl rešitev proletarijata samo v generalni stavki. Tudi danes imamo take ljudi ki mislijo da se da svet v enem tednu preobrniti, če na posledamo nazaj v zgodovino, tedaj vidimo, da smo rabili celih 400 let preden se je mogla porušiti Habsburška dinastija, ki je bila ena največjih opor veka kapitalizma in v kateri je klerikalizem imel največ zaslonbe vsa stoletja.

Že v prvem desetletju zadnjega stoletja so se v ralni Avstriji strokovne organizacije borile za obstoj in svobodo delavstva ki na so bile preostane in večkrat zatrite. Pojavile so se zonet v obliki podpornih društev in se naprej volevale proti kapitalizmu in kapitalističnim zaščitnikom. Dolga in trnjava je bila ta pot, korak za korakom si je izvolevala eno in drugo s pomočjo političnih zastopnikov socialdemokratične stranke. Tako se je izvolevalo holniške blagavne, zavarovalnica proti nezgodam in več takih institucij ki jih je edinole socialno demokratična stranka za delavstvo izvolevala.

Strokovne organizacije so tedaj pri vsakih volitvah nai si je bilo v občino, deželni ali državni zbor, razvile agitacije

in gledale da več ko mogoče svojih delavskih zastopnikov spravilo v politične kovačnice, kjer so se za ljudstvo zakoni kovali.

Tudi danes stoji delavstvo pred vprašanjem, kava nai pošlje v Beograjsko politično kovačnico, ki se da od prejšnjih razlikuje zlasti v tem da ho sklenala temeljne ustanovne zakone, na katerih ho slonel ves državni ustroj naše bodoče države. Kakšni bodo ti zakoni na za delavca ne sme biti vseeno, kajti jugoslovanska kapitalistična klika je že sedaj hotela uvesti zakon »o redu in delu«, s katerim je hotela delavstvu odvzeti vse možnosti mezdnege hola.

Koga nai voli tedaj organizirani delavec? Vsakega organiziranega delavca je tedaj dolžnost da voli tistega in tisto stranko, ki se je vedno za nje ga borila, ki ima bogate izkušnje in to je

socialdemokratična stranka.

Kdor na drugače voli, nanpravi zločin namram delavskemu pokretu, tedaj glasujte vsi za

socialno demokracijo.

Navodila za volilce v konstituanto.

1. Noben volilec ne dobi vabilja k volitvi, marveč nai ere sami na volišče, če je vpisan in voli.

2. S seboj nai vzame kako listino, delavsko knjižo, potni list, domovinski list ali kaj drugega. Če nima nobenege takege dokumenta nai se preskrbi pri županstvu potrdilo ali izkaznico, da to pokaže če bi va pri komisiji ne poznali.

LISTEK.

Alb. Lajovic:

Knjige, časopisi in čitanje.

(Dalie.)

Časnikarska tehnika ne poroča in razlaga samo dnevnih potavov, temveč ona prisili čitateľa, da zavzame napram nfin svoje stališče, to pa skuša doseči na poseben, včasih prav premeten način, da obrzloži in podčrta samo nekatere strani, da torej sama naslika lepo, krasno, zgodno, ali na črno, nelasno in spakedrano sliko, ki in čitatelj potem nehote prevzame če ne zna več kot do pet šteti. Takega neposrednega vpliva na voljo svojih bralcev na se poslužuje seveda le ono časopisje ki ve o svojih bralcih da so leni za misliti, da v svojih lenosti sleno verujelo. Drugače na te seveda tam, kjer moralo vpoštevati razsodnost svojih čitate-

ljev, ki snovzročajo napredek družbe. Z drugimi besedami povedano: Nikakor ne zadošča, da razklada žurnalistika to, kar je bilo včera, ali danes, temveč mora iti z družbo, v kateri se nahaja, še malo dalje, napraviti mora ž nio onl korak, ki ve že danes in huri. Za ta slučaj na te seveda beseda tehnika že malo premalo obsežna, tu že lahko goverimo o umetnosti proročavanja in o umetnosti ustvarjanja, ki počiva na psihologiji mas in strokovnjaških zkušnjah.

Današnje časopisje je potlačilo male vesti ali notice, ki so omejene na gole konstatacije, popolnoma v kot V delu ki je posvečen dnevnim dogodkom, na te prav tako malo materiala ki bi odgovarjal resničnim prieteljem ali pa vsaj temu, kar je o njih prišlo v javnost. Navadno že vsak časopis svoje novice po svoje zasluče kakor je njeinu nalobit prav. Poleg tega na strejni vsak list še posebej za tem da bi se od drugih čim naholi razli-

koval da bi imel drugačne vesti, drugačne namise, skratka originalen hoče biti vsak. Najvažnejše vesti na najdemo v tednaki obliki v vseh listih in redakcije smatrajo za svoje najvažnejše delo, dodajati tem vestem potrebne komentarie, da tako olajšajo čitatelju razumevanje.

Žurnalistika je danes ogromna črna-rica, ki črna novice iz vseh delov sveta in jih potem nudi bralcem. Pritok in lovenje sprav sta urelena po strogo opotnih zakonih. Ne smemo si misliti, da hodi novinar z zapisnikom v rokah no mestu in piše razne novice o dogodkih, ne, policija daje vsak dan ob določeni uri časopisom takozvani dnevni raport — ali poročilo novic. Če se da prineti kak izreden slučaj, potem seveda hiti urednik dotičnega oddelka na mesto sreče ali nesreče, si notira govorce, napravi načrt kraja, morda celo fotografira ali napravi malo skico. Tu se odpira nadarjenemu novinarju obširne polje kombinacij, seveda pa nikakor ne

3. Volitev je tatna. Volilec dobi gumljevo kroglico in vtakne roko v vse škrinice po vrsti. Šele potem odpre roko in pokaže prazno roko. Kroglico izpusti v škrinico socialnodemokratske stranke ki ima napis in imena prvih kandidatov. Na naši listi je novsod na prvem mestu sodr. Etbin Kristan.

4. V Ljubljani je naša škrinica na četrtem mestu, na Kranjskem na šestem, na Štajerskem tudi na četrtem.

5. Volitev se prične zjutraj ob 7. uri in traja do 6. ure zvečer v nedeljo dne 28. novembra 1920.

6. Nihče naj ne zamudi volitve: vsak glas šteje: vsak delavski glas za socialnodemokratsko stranko.

Kdo potvarja?

Mi smo svoječasno priložili v originalu dopis z dne 25. avgusta 1920. kateveva nam je poslal tajnik CRSV, Pavlovič v Belgradu v zadevi plačanja kvote CRSV, in pokrajinskim strokovnim komisijam v Zagrebu, Sarajevu in Ljubljani od strani skrahiranega »Saveza« železničarjev. V dopisu Pavlovič dobesedno pravi: »Taj Savez duguje CRSV, oko 100.000 kruna kvote«. Nadalje tudi pravi »da taj Savez je bil neureden v plačanju preštraika, a posle štraika moramo ga čakati za kvotu, ker nema novaca!

Prav radi verjamemo, da taj »Savez« nema novaca, še več, prav trdno smo namreč tudi uverjeni, da taj »Savez« novaca nikoli ne bo imel, za to bodo že skrbeli številni troti okolo njegaj.

Ali glasilo teva Saveza v Zagrebu z dne 10. novembra 1920 ima vseeno porum trditi, da je »taj Savez« kvoto plačal. Pavlovič pa trdi da nema novaca! Najboljše na stvari je, da se zagrebško glasilo v notici »Potovna Delavca« sklicuje baš na CRSV, torej na onega Pavloviča, ki nam je zatrdil, da taj Savez kaj nile ništa platio!

Čudno bi res bilo, kaj bi taj »Savez« naenkrat po takem polomu vzel toliko denarja, ko že pred stavko nile platio kvotu.

Gospodje okolo »Saveza« v Zagrebu naj bi rajt molčali, Stigmatizirati samega

tako, kakoršno mu prisolajo detektivke, ki ga postavljajo poleg detektiva, da sledi vltom, ubol, ron po svojih lastnih kombinacijah. Vendar pa je takozvani lokalni referent, kakor se imenuje tak docestni novinar pri zapadnih narodih mnogo bolj v čisljih, kot pri nas. Zato se pa seveda tudi zaveda važne naloge kot kronist višje vrste.

Se mnogo bolj pa se cenil takozvana gospodarska reportaža, neovana v karynah in na borzah delovanje, ki zahteva velikih stikov in dobrih mantr; gospodarski stolpci snloh zahtevalo radi svolega kolosalnega vnliva največjo vestnost in točnost. Časnikarji se dobro zavedajo, da se sme gospodarska rubrika najmanj zlorabljati. Nepristranske pa tudi gospodarske vesti niso, kakor hitro služj list gotovim skupinam, Izpušča se, kar ne prija in hvali čez mero, kar je ugodno.

Najbolj je razvita politična reportaža. V glavnih mestih mora vezati vse urade in institucije ki so tu osredotočeni, mora biti z njimi stalno javno in tajno v stikih. O tem, kar se dogaja v javnosti, poročajo listi najučno, vrhutega pa prinašajo še popolneše parlamentarne pregleda, tako-

sebe za lažnika, le vendar prevelika žrtev. In če to ni slučaj tedaj ne more biti drugače mogoče, kakor da se je zlagal gospodine Pavlovič. Predebelo nanešena »farba« se lušči rada.

Naša obrt in industrija.

(Iz poročila obrtnega nadzorništva v Ljubljani o poslovanju v letu 1920.)

Velika industrija, kolikor to je bilo v naših krajih, je bila d. prevrata vsa v tujih rokah. Vsak razvoj domače industrije ali obrti je bil skoraj onemogočen. Po prevratu se je začelo z nacionaliziranjem raznih podjetij in tedaj smo šele opazili koliko smo zamudili v preteklih letih in kako nam manjka dober pregled o gospodarskem položaju Slovenije. Sistematičnega dela za razvoj naše industrije in obrti nismo nikdar dosti poznali, tem manj pa še dovoljno skrb za višjo vzgojo našega obrtniškega naraščaja. — Vsaka večja akcija je bila že v začetku pokopana ker je zašla takol na politično polje z običajnimi prepri. Ostali smo vedno majhni, manjka nam pravega industrijskega duha smisla za moderne obratovalnice in velikopoteznosti v snovanju podjetij, manjka na zlasti smisla za celokunost. Prvi odkrit porled v te naše razmere nam je podalo naše obrtno nadzorništvo v svojem letnem poročilu o poslovanju v letu 1919. Na 50 straneh nam slika položaj, v katerem se nahajalo naša podjetja in položaj delavstva. Dostikrat so izrečene obsodbe naših podjetnikov, ki se naj bi resno upoštevale ter prionozle do zboljšanja v naši obrti in industriji.

Obrtno nadzorništvo je nadzorovalo v preteklem poslovnem letu 343 obratov v katerih je bilo zaposleno 7292 moških in 1667 ženskih delavcev. Izmed teh nadzorovanih obratov je bilo 98 obratov tvorniškega značaja.

V preteklem letu se ni gradilo večjih novih obratovalnic. Samo eno podjetje (kovinske stroke) je k starim delavnicam priferadilo nove obsežne objekte in eno podjetje (kemična industrija) je postavila na novo od oena uničene objekte,

zване reliefe, kjer najdemo dostikrat mnogo več zrelosti in političnega znanja, kakor pa v dolgovaznem govoru povprečnega poslanca, za čigar silalen govor je žurnalist sam nevede zbiral material. Politična reportaža pa ne more živeti ob tem, kar dobi informacij od uradov, od vlade o razmerju do drugih držav, osebnih izpremembah itd. Dobršen kos mora prevzeti nase zasebna pridnost časnikarja, ki si mora najti primernih virov. V državi, ki je bolj demokratična, »o taki stiki lažji in jih je tudi več, dasiravno bi bilo popolnoma napačno trditi, da je najbolj demokratična ona država, kjer se sproti meče vse v časopise. Nasprotno v resnici svoboden človek si pomaga sam, če te le kolikokrat mogoče. Pravilni stiki med javnimi oblastnimi in tiskom morelo biti le v onih državah, kjer je prešla demokratična tradicija v meso in kri, in kjer gleda tisk na svoje razmerje do vlade kot na razmerje sodelavca in to tudi tedaj kadar je v opoziciji, da se ne čusti voditi od fanatičnega strankarstva, da ne uničuje uspehov že nabrei na ta način, da nese vse takol komaj poroleno na ulico. (Dalje prihodnjije)

Živačineše je bilo ebanje pri manjših obratih: vršilo se je 94 (leta 1917 24) komisijonelnih ozledov za obrtno-policijsko in gradbeno dovoljenje.

Gospodarsko življenje, kakor tudi vse industrijsko in obrtno ebanje je stalo v znamenju prevrata in pod udplivi velike gospodarske depresije. Težkoče glede dobavljanja surovin, glede izvoza izdelkov in uvoza potrebnih sredstev, vedno rastoče dražine in vsled razmer vladačoče razpoložene med delavstvom — vse to je delo oviralo in ni bilo mogoče upostaviti delovanje industrijskih podjetij v normalno stanje. Vse te razmere so tudi na delavstvo tako neugodno vplivale da so bili mezdni boji na dnevnem redu. Obrtno nadzorništvo je poslovalo samostojno pri 38 mezdnih eibanjih pri 4 stavkah in pri 1 iznoru. Ta se razdelila na 23 podjetij in 323 obratov, pri katerih je bilo 7430 delavcev zaposlenih. Od 38 eibanj se je uredilo 8 s popolnim uspehom, 25 z delnim in 5 eibanj je ostalo brezuspešnih.

V poslovni dobi je bilo 11 stavk izmed katerih je troje najkrajša 2 dneva in najdaljša (v grafični industriji) na 53 dni. Pri teh stavkah je bilo udeleženih 2028 delavcev in je bilo potrošenih 423.728 delavskih ur. Ako se računa povprečni zaslužek za delovno uro na približno 1.75 K 14 K (dnevno), potem nam predstavljajo te stavke izgubo od 741.500 kron samo na delavnem zaslužku. Na javno gospodarsko življenje niso imele te stavke posebnega ali katastrofalnega vnliva.

Radi neugodnega položaja valute našega denarja in s tem zvezano dražino vseh potrebščin so ležale mrtve cele industrijske panoge.

Obrtno nadzorništvo podajo sledeči pregled:

Razred 1. Industrija prirodnih izdelkov se je kolikor spada v okvir obrtnega nadzorništva, komaj gibala.

Razred 2. Plavžarstvo (ne spada pod obrtno nadzorništvo.)

Razred 3. Kamena, zemelna, flovna in steklarska industrija je skoraj popolnoma počivala. Le nekaj opekarn, 2 steklarni in nekaj keramičnih podjetij je bilo na pol zaposlenih.

Razred 4. Kovinska industrija je bila le v manjšem obsegu v obratovanju.

Razred 5. Industrija strojev, aparatov, instrumentov, je bila dobro zaposlena, a je manjkalo dobro kvalificiranih delavcev in potrebnih surovin.

Razred 6. Lesna industrija je bila splošno v polnem obratu.

Razred 7. Industrija gumiljevih izdelkov nima nobenega obrata v Sloveniji.

Razred 8. Kozarska industrija je bila radi nomanjanja surovin le pol zaposlena.

Razred 9. Tekstilna industrija je popolnoma počivala.

Razred 10. Tapetniška industrija je skoro popolnoma počivala.

Razred 11. Oblečilna industrija je bila dobro zaposlena.

Razred 12. Papirna industrija je bila v polnem obratu.

Razred 13. Živilna industrija je bila v polnem obratu.

Razred 14. Krčmarstvo je cvetelo.

Razred 15. Kemična industrija je bila komaj na pol zaposlena.

Razred 16. Stavbinska industrija je mirovala.

Razred 17. Grafična industrija je bila v polnem obratu.

Razred 19. Obratovanje na nestalnem mestu le skoro izumrlo.

Razred 19--22. Trgovstvo le bilo dobro zaposleno.

Razred 23. Transportna podjetja so bila v polnem obsegu v obratovanju.

V ozki zvezi s tem noložajem industrije le tudi brezposelnost kajti ti obrati so večinoma zaposlili le svoje najboljšje delavce. Posobno občutno le trnelo v tel mrtvi dobi delavstvo od zdavno udomačenih industrij kakor n. pr. slavninarstvo na Kranjskem, tekstilna industrija v celi Sloveniji in kovinska industrija na Štajerskem. Vse onekarne so zaposlile komaj polovico prejšnjega števila delavcev istotako usnjarska in kemična industrija.

Zlasti občutna le bila brezposelnost pri nižje kvalificiranemu delavstvu tako da le delavstvo v velikem številu odstopalo v premoškepe v Srbijo in Bosno.

(Dalle prih.)

Iz tobačne tovarne v Ljubljani.

Zadnje čase vlada pri nas zopet velike razburjenje. Tobačna uprava ima za vse spomenice in za vse zahteve delavstva gluha ušesa, pa naj pridejo od te ali one strani. Delavstvo pa najsi bo možko ali žensko, si ne zna ali noče raztolmačiti, kaj je vzrok, da se nas vedno in vedno tako zapostavlja. Zaletava se v organizacijo in celo v posamezne osebe, tako se na primer govori za mojim hrbtom, kakor da bi morala iti moja malenkost sama v boj zanje in kot da bi bilo na meni ležeče, če se doseže ali ne. K temu imam pripomnit tole: Zdi se mi, da spe oni, ki sanaj organizacije čakajo, kaj se bo pripobilo, da bodo potem uživali kot trojje. Naša uprava dobro ve, kakšne nedisciplinirane ljudi ima in zato nam vrže vsake kvatre kako drobtinico kot psu, ker je dobro prepričana, da nismo zmožni nobenega resnega nastopa, če bi bilo treba enotnega nastopa za naš kruh in naš obstanek. Pač pa smo zmožni med sabo se klati zares kot psi, če komu slučajno prileti nekoliko večja drobtinica. Ni mo pa tega krivi sami, ker večletna klerikalna hujskarija pač ne more roditi drugačnih uspehov. Toda zadnji čas je, da se vzdramite vsi in vsa, ker že nam teče voda v grlo in če nočete, da poginemo v svoji lastni malomarnosti, oklenite se organizacije, ki je res strokovna in katere namen je, se boriti edino le za naš obstanek, organizacija pa kakršna je naši nasprotna katera ima za svoje strokovno glasilo revolverski „Večerni list“ nima sposobnosti, da bi nam res pridobila kaj uspešnega. Sedaj pred volitvami se je res spravil ta revolver na ravnatelja in na vse da bi nametal ljudem peska v oči, a funkcionarji njihove organizacije so se mu pa še tisti dan nazaj prikupili oziroma prikupile, ko so se mu šle lizat dol, pa saj naš g. ravnatelj tudi dobro ve zakaj vse to. Tudi tista neorganizirana masa, ki se je pustila shujskat klerikalcem in komunistom ne more danes storiti nič. In kdor že danes ni spoznal kje je njegov spas, da le močna enotna strokovna organizacija nas more rešiti, ta je popolnoma slep. Meni se očita da mi je le za stranko za vse drugo pa nič in res jaz sem že zdavnaj spoznala, kje je naša rešitev in če bi spoznali to vsi, in bi vztrajali v organizaciji v dobrih in slabih časih, da ji ne bi obrnili hrbta takoj, če jim organizacija ne more kar iz vreče streat kar bi radi, če bi bil teraj vsak in

vsaka na svojem mestu, tedaj bi se lahko me tobačne delavke in delavci nahajali v lepših razmerah kot se. Ni treba vedno samo kritizirati delo drugih, ampak naj prime posamezni sam sebe za ušesa, ker posamezniki so krivi, da ni v skupnosti takih uspehov, kot bi morali biti. Piseinčka iz slovenčevim dopisom v njem, ni vredno omenjat, ker mene popolnoma nič ne zadene, ž njim nisem jaz kot stara socijalistinja popolnoma nič ponížana, če je spodaj napisano dol s komunistom. Kako je bilo pa takrat ko so se v Katoliški tiskarni g. duhovni stepli med sebj radi kandidatur. Pometaj pred svojim pragom. Vsak naj vzame to kar mu gre.

Iz strokovne organizacije.

Člane osrednjega društva živliskih delavcev za Slovenijo opozarjamo, da vsi tisti člani ki so pristopili že lansko leto takoj vplačajo zaostale tedenske prispevke in tudi za mesec december vnorei. Vse podružnice in vplačevalnice morajo takol vroslati članske izkuznice, ki so za l. 1920. plačane vseh 53 tednov in da so že lansko leto pristopili centrali — da moremo izpostaviti nove društvene (članske) izkaznice za vplačevanje nadaljnih prispevkov za prihodnje leto. Vplačani 53. teden tega leta na služji za izredne podnore, kakor določenie pravila. Vse druge centrale so uvedle za člane prispevke že po net do deset kron na teden le naša le ostala pri tako nizkih in vsled tega ne moremo biti kos vsem nalogam, ki nas še čakajo v bodočnosti — zato upamo, da bodo vsi člani tudi 53. teden vplačali in doplačali ki so že vplačali za letos 52 tednov. Samoobsebi le razumljivo da s podnori 3—5 K dnevno ni članom veliko pomagano vsled tega so vse naše podnore prekoračile določene zneske podnor. Člani naj mislijo da nismo samo podnorna temuč v prvi vrsti bojevna organizacija — pomzati v mezdnem boju za dobre kolektivne pogodbe za boljši obstanek vsega delavstva. Načelnik.

Podružnice živliskih delavcev, katere potrebujejo razne tiskovine, naj takol narode pri centrali kuverte, nisemski papir, račune pristonne izlave itd.

O kongresu živliskih delavcev in sorodnih strok cele Jugoslavije, kateri se le vršil 21 in 22. t. m. in obnem o predkonferenci dne 20. novembra v Brodu na Savi naročamo v prihodnji številki.

Vsem podružnicam stavbinskih delavcev v Sloveniji naznanjamo, da se vrši izredna skupščina „Osrednjega društva stavbinskih delavcev v Ljubljani“, dne 5. decembra 1920. Radi tega opozarjamo vse podružnice, da nam javijo, koliko delegatov vsaka podružnica pošlje, da bomo mogli pravočasno prenočišča preskrbeti. Na skupščini morajo biti zastopane vse podružnice. Natančna navodila dobe podružnice pismeno. Upravni odbor.

Osrednje društvo usnjarijev in sorodnih str k opozarja usnjarije, da ne potujejo v Osjek ker je tam delavstvo v mezdnem gibanju. Čevljarji v Vukovaru se nahajajo v stavki, v Pančeva (Vojvodina) je velika brezposelnost, v Velikem Bečkereku (Vojvodina) je mezdno gibanje, v Brodu na Savi ravno tako, v Novem Sadu je velika brezposelnost. Čevljarji naj ne potujejo v te kraje! Tajništvo.

Sodruzji, vzemite naše odkritosrčne in dohro hoteče besede k srcu ter glasujte dne 28. novembra za socialnodemokratsko stranko, ker le s tem glasovanjem

morete koristiti nam — proletariatu in mu olajšati težki bol. ki se bo v nekaj mesecih še doostril.

Pozor, lesni delavci!

Načelstvo osrednjega društva lesnih delavcev sklicuje na dan 12. decembra t. l. v Hotel Triglav, Kolodvorska ulica v Ljubljani

IZREDNO SKUPŠČINO.

Dnevni red:

- I. Poročilo načelstva;
- II. Poročilo tajnika;
- III. Poročilo blagajnika;
- IV. Poročilo nadzorstva;
- V. Poročilo o kongresu ujedinjenja lesnih delavcev v Zagrebu.
- VI. Prememba pravil;
- VII. Predlogi in nasveti.

V smislu § 11. točka 8. osnovnih pravil ima vsaka podružnica, ki redno obračunava na vsakih 100 članov pravico do enega delegata. Stroške nosi centralna blagajna. Podružnični odbori imajo dolžnost takoj sklicati društvena zborovanja, kjer naj se izvoli delegate. Imena delegatov je centralnemu vodstvu sporočiti najkasneje do 5. decembra t. l., da jim pravočasno dološije poverilice.

Predloge načelstva objavimo v prihodnji številki „Delavca“.

V Ljubljani, dne 23. novembra 1920.

Brodeško Andrej
tajnik.

Zore Viktor
predsednik.

Volitve v konstituantno soc. demokratično!

Izpreovoriti moramo tudi kar direktno besedo za volitve v konstituantno. Ne maramo siliti nikogar, da mora to all ono stranko voliti, ali to, kar le do našem poštenem prepričanju potrebno to moramo povedati ker hočemo zastopati delavske interese oziroma v strokovnih organizacijah organizirano delavstvo samo zahteva da se njihove interese zastopa vsaj za to le vendar organizirano in solidarno.

Razdor v delavskih vrstah le silno škodoval, toda škodoval le in bo če ne prenehna delavstvo. Po vsem svetu so sovražniki delavske slove zanesli spor med delavstvo povsod da le ta spor že donehal, oziroma strokovne organizacije za odklanjalo, ker vidijo da tiči v njem le škoda za delavstvo. Tudi v Jugoslaviji so se strokovne organizacije postavile na stališče enotnosti. Vsi glavni zaupniki strokovnih organizacij so zavreli ekstremni komunizem ker vedo da le taktika takega komunizma slaba. Vsa reklama, vsa našina so se zrušila od te strani, ker so strokovne organizacije spoznale da bi doživele enake poraze, kakor so jih že nekateri organizacije s to taktiko.

Takeva mnenja so vaše organizacije, takeva mnenja so skoro vsi glavni delavski zaupniki v celi Jugoslaviji. Zakaj če se delavstvo v tem trenutku cepi, ko gre za temeljne postavbe in bi zaradi tega potem ne bilo doveli zastopano v konstituantni potem bodo hurzoaristiške stranke napravile take zakone, da bo delavstvo trnelo pod njimi desetletja. Tega pa vendar noben delavec ne inara. In vsak, kdor ruši v tem oziru disciplino, kdor skuša oslabiti delavsko moč le trinoški izdajalec delavskih interesov.

Narocajte in širite „Naprej!“

Razno.

Motorni plug. V petek 19. novembra popoldne so preizkušali za topničarsko vojašnico ob Dunajski cesti motorni plug ameriškega sistema ki zelo hitro orje. Z njim potujejo ameriški agenti, ki ustanavljajo po vseh glavnih mestih svoje agenture. Amerikanci so prišli iz Italije; motor je bil razstavljen na razstavi v Trstu. Zdaj bodo potovali v Zagreb, Beograd in po celi Jugoslaviji do Soluna, odkoder bodo odpotovali v Egipt, kjer bo razstava poljedelskih strojev. V Rumuniji, kjer so tudi bili, so prodali mnogo teh strojev. Stroj orje zelo hitro, tako da lahko preorje na ugodnih tleh 2500 kvadratnih metrov na uro. Globočino brazde je mogoče regulirati, da orje od 15-35 cm globoko. Stroj je tako napravljen, da se lahko plug izpreže in se ga uporabi tudi za gonilno silo; z njim se lahko tudi mlati, sesa vodo, vleče tovorne vozove na cesti itd. Ravno ta pripravnost mu bo morda odprla pot na svetovni trg. Stane okrog 300 angleških funtov. Naša industrija seveda peša po zaslugi „sposobnosti“ naših vladnih krogov.

Državna podkovska šola v Ljubljani. Obvezni polletni tečaj na državni podkovski šoli v Ljubljani se prične dne 1. januarja 1921. Za vstop v tečaj je vložiti na vodstvo državne podkovske šole v Ljubljani do 10. decembra 1920 prošnjo ter ji priložiti: 1. rojstni in krstni list 2. domovinski list 3. zadnje šolsko spričevalo 4. učno spričevalo 5. ubožni list in 6. npravstveno izpričevalo. Pouk v podkovski šoli je brezplačen. Učenci dobivajo redno državno podporo ter imajo prosto stanovanje v zavodu. skrbeti pa morejo sami za hrano in potrebne učne knjižice. Poleg podkovstva se poučuje ogledovanje klavne živine in mesa.

Tržne cene kož. Cene kož v Nemški Avstriji so sledeče; kravje 130-150 K, telečje 140-160 K, goveji boks 125-140 K, boxcalf 145-160 K, črni chevreaux 140 do 160 K. Po surovih kožah je mnogo popraševanja. Za govejo surovo kožo se plača 125-135 K, za nesoljeno tehtano 145-160 K. Konjske kože 1200-1300 K za komad; kozje 350-370 K, jar je 125 do 150 K, in ovčje 85-100 K. — V Čehoslovaški so cene maksimirane in proujajo mesarji goveje kože po 16 K in telečje po 24 K. Razen tega je treba plačati pristojbino 8 K za kilo, ki jo plača kupec. — V Nemčiji se je v Stuttgartu plačevalo nedavno (po funtih): kože volov, krav srednje teže 15.75-17.70 M, za težke 15 do 17.70 M. Za bivolje kože 16.25-16.80 M, za srednje 15.45-16.45 M in za težke 12.85 M. — Na Poljskem je centrala za odkup surovih kož, ki plača kožo po maksimiranih cenah, le za kozje kože je svobodni promet in se plačujejo po 400 do 420 poljskih mark za komad.

Mažarska vina. Nova mažarska vina plačujejo po 18 do 35 mažarskih kron za liter. (Mažarska krona je vredna več kot za polovico manj od naše). Najbrže bodo cene vinu še poskočile ker se povpraševanje veliko.

Program socialne demokracije obseva vse zahteve strokovnih organizacij. Niti ena druga stranka nima teh zahtev v Sloveniji v programu. Vrhutega ima socialnodemokratska volilna lista kot kandidat same odločne, delovne sodruge in take ki so že dozdat dejansko dokazali svojo resnobo z delom za proletarijat. **Prinorčamo Vam torej da volite vsi socialnodemokratsko stranko!**

Govorniški aparati pri volilni borbi v Ameriki. Pri ogromni volilni borbi v Ameriki kjer morajo nastopati govorniki pogostoma pred nepregledno množico, se uporabha sedaj neki nov aparat, s čegar pomočjo sliši tudi zadnji udeleženeec skupščine vsako govornikovo besedo. Stvar je urejena takole: Govornik govori pred aparatom za sprejemanje, ki je postavljen na odru. Ta aparat prenese glas na napravo za ojačenje glasu. Iz tega aparata se dvigajo trobente nad glave poslušalcev in tako slišijo glas govornikov poslušalci v prvih vrstah, drugi pa ojačeni glas iz trobent.

Zahvala. Za pomoč, oziroma za podporo, za časa bolezni, katero so nam naklonili naši tovariši, se vsem, ki so v ka kršni koli obliki prispevali, najiskreneje zahvaljujemo. Vdova Jurač, Strkuš Luka, Jurač Franc, Jurač Silvester in Gaberšek Franc. Vsi v Lešah pr. Prevaljah.

Izdajatelj in odgovorni urednik
IVAN FORAN
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo

sprejema hranitine vloge vsak delavnik od 8. do 13. ure in jih obračunje po čistih

4%

Rentni davek plača društvo iz svojega. Obrasti se kapitalizirajo polletno. Večje in stalne vloge se obračunjejo po dogovoru. Posojila daje svojim zadrugnikom proti vkupitju, na osebni kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskomptujejo po bančni obrestni meri.

Edini, res delavski denarni zavod.

COSULICH-LINE

= TRST-AMERIKA =

New - York — Buenos — Ayres — Rio di Janeiro - Santos Montevideo

Brezplačna pojasnila in prodaja voznih listkov za potnike za Slovenijo edinole pri:

SIMON KMETEC, Ljubljana
Kolodvorska ulica 26.

UCITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica št. 6.

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejša plakata in vabila - za shode in veselice.

LÉTNE ZAKLJUČKE

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, - - - - -

STEREOTIPIJA LITOGRAFIJA.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg št. 4. prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Uradne ure		Stanovanje
	popol.	pop.	
Dr. Kosemina Peter splošno zdravljenje	11-1/2	1/2	Turjaški trg št. 4. v okr. bol. blaj.
Dr. Ivan Zajec splošno zdravljenje	10-1/2	1/2	Turjaški trg št. 4. frančiškanska ul.
Dr. Viktor Brestkval splošno zdravljenje	1-1/2	1/2	Uškerjeva ul. 1.
Dr. Alojz Kratiger splošno zdravljenje	8-9	1/2	Turjaški trg št. 4.
	1-3		Poljska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico) brez te ordinirajo zdravniki v najnujnih slučajih. Troškov ki nastanejo, kadar bolniški član sam povzove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjen bolniški list se mora takoj oddati v blagajniško pisarno. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v najnujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznico. Zdravilo se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščenina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutra, do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Nacelstvo.

Edini list, ki brezobzirno zastopa Vaše koristi, ki neustrašeno brani Vaše pravice, je:

NAPREJ

Zatorej sezite po njem! Oklenite se ga! Naj se naroči po več somišljenikov na en Naprej! Le „Naprej“ spada v naše družine!

Proč z meščanskimi listi!
Mesečno stane 20 kron.
Naroča se pri upravi „Naprej“ Ljubljana, Frančiškanska ul. 6.

Sirite list „Delavec“

Prevzete brivnice!
Ceni občinstvu ter organiziranemu delavstvu v Celju in okolici naznanjam da sem odprl brivnico v Celju, Kralja Petra cesta.
Ob enem prosim za naklonjenost delavstva. — Najnižje cene. — Postrežba točna.
Ivan Zeleznik.